

Till alla våra politiker i Mörbylånga kommun

Den 13 september detta år är det val; då ska i god demokratisk ordning "folket" rösta på vilka partier och dess företrädare som får störst förtroende att bestämma hur framtiden ska se ut, inte minst på lokalnivå. Då är det också viktigt att veta hur ni kommunpolitiker inom respektive parti tänker ta ert ansvar för Ölands framtid, även lite mer långsiktigt än mandatperiodens fyra år!

Ölands Naturskyddsförening (ÖN) är en lokal krets av Naturskyddsföreningen, med ca 650 medlemmar, och arbetar för en bra natur- och miljövård, samt att landskapets värden blir tillgängliga för alla. Föreningen är särskilt angelägen om att få veta hur Ölandskommunernas partier och dess politiker tänker agera i olika natur- och miljövårdsfrågor. Därför får ni i ert parti möjlighet att berätta och förklara detta utifrån nedanstående frågor. Vi kommer sedan att sammanställa och (ut)värdera, samt inte minst jämföra skillnader mellan partierna. Resultatet kommer att presenteras i media och på andra vägar informeras om fram till valet.

Vi uppskattar om ni är konkreta i era svar. Ge gärna exempel och detaljer, inte bara "svepande ordalag"! Men försök ändå vara kortfattad!

Ni får gärna även tänka mer globalt och redovisa om och i så fall hur ni vill påverka ert partis agerande på riksplanet.

Enkäten har två avsikter; primärt att upplysa väljarna om vad ni i de olika partierna har för åsikter och ambitioner gällande aktuella natur- och miljövårdsfrågor, men också att öka uppmärksamheten kring behovet av att arbeta med natur- och miljö/klimatfrågorna, för att kunna bidra till ett mer hållbart samhälle.

För att kunna få tid att bearbeta svaren och kunna redovisa dessa, vill vi gärna ha era svar senast den 5/5, till adress på nästa sida. Även uteblivna svar kommer att kommenteras.

Svara gärna i detta Word-dokument. Det går valfritt att utöka avståndet mellan frågorna. Eller kopiera över texten till valfritt medium.

TACK för er medverkan!

Ölands Naturskyddsförening

Svaren skickas eller mailas till:

Anders Nylander
Nybrovägen 25
386 34 Färjestaden

Mailadress: anders.g.nylander@gmail.com
Mob = 070-631 36 09

Frågor eller funderingar?
Kontakta Anders Nylander

Enkätfrågor

1. Biologisk mångfald

Öland Naturskyddsförening anser att en minskning av biologisk mångfald, vid sidan av klimatförändringar, är det allvarligaste hotet mot vår miljö och därmed oss själva.

Hur ser ni i ert parti på kommunens möjligheter att påverka de förändringar som ger minskad biologisk mångfald i nedanstående miljöer? (Beakta gärna även de områden som kommunen inte äger.)

Har ni i ert parti förslag OCH i så fall vilka på konkreta åtgärder gällande;

a) Skogsmiljöer

b) Jordbruksmark

c) Havsmiljöer

d) Sötvattensmiljöer

e) Öppna marker (vägkanter, ängar, hagar m.fl.)

Svar: Vänsterpartiet anser att möjligheten att peka ut kommunala naturreservat nyttjas i allt för liten utsträckning. Vi har många miljöer som är skyddsvärda, men som inte skyddas av staten. Vänsterpartiet anser inte att de skydd som är till för att säkra att Ölands unika natur- och kulturarv sätter käppar i hjulet för utveckling utan snarare är en stor hjälp för oss att utveckla ön på ett sätt som är hållbart över tid.

I och med att även Naturvårdsverkets arbete har blivit ett politiskt slagträ under Tidöregeringen, där artskydd numer inte bara anpassas till arternas skyddsbehov utan också till andra angelägna intressen är det viktigare än någonsin att kommunen tar sitt ansvar för att bibehålla de natur- och kulturvärden vi har att förvalta. Vänsterpartiet anser att kommunen behöver ta fram en lista över kommunala ansvarsarter. Denna lista borde omfatta våra mest skyddsvärda arter som enligt förslag inte längre ska omfattas av den nationella fridlysningen.

Det finns många goda exempel på samarbete med framförallt förskola och skola som på ett lekfullt och lärorikt sätt kan skapa en bättre förståelse för nyttan av biologisk mångfald hos kommande generationer. Vänsterpartiet anser att dessa samarbeten ska omfatta alla barn inom kommunens skolor och förskolor.

Sötvattensmiljöer är de av ovanstående miljöer som Vänsterpartiet anser vara mest betydelsefullt att arbeta aktivt med eftersom de inte bara gynnar den biologiska mångfalden utan också möjligheten att lagra vatten för att bättre klara kommande torrperioder som uppstår på grund av ett förändrat klimat.

2. Biologisk mångfald i offentliga miljöer

Tätorters miljöer (parker och andra grönytor, skolgårdar, trädgårdar, gatukanter, mellan husen) ger oss särskild nytta och glädje.

Hur vill ni bidra till att dessa värnas och utvecklas; har ni förslag på konkreta åtgärder?

Svar: Vänsterpartiet vill se en mer differentierad skötsel av ytor där slätter av stora gräsytor kan ersätta välklippta gräsfält. Att uppmuntra till odling på kommunala grönytor och plantering av fruktträd och bärbuskar ökar också nyttan av markerna inte bara för människor utan också för många andra arter, inte minst pollinatörer. Att möjliggöra för mer differentierade offentliga miljöer ger också viktiga sociala värden där odling både kan stärka den sociala samverkan men också ge möjlighet att dryga ut hushållskassan med egenodlad mat.

Hantering av dagvatten är en annan aspekt som kan ge stor nytta i den offentliga miljön, dels genom att växtligheten kan dra nytta av att vatten tillåts samlas i naturen, dels för djurarter som badar, dricker och leker i vattensamlingar. Ytterligare en fördel av att fördröja dagvatten i tröga öppna system är att det vatten som slutligen rinner ut i Östesjön är renare.

3. Strandskydd

På Öland gäller generellt ett strandskydd (mot byggnation av olika slag) om 300 meter, från vilket kommunen kan ge dispens. Ölands Naturskyddsförening anser att strandskyddet behövs vid alla stränder, alltså även vid sötvatten, för att stärka och värna den biologiska mångfalden i och vid vattnet; för att ge skydd mot erosion och översvämning, samt inte minst viktigt, för att garantera tillgängligheten för alla människor.

Vad tycker ni och varför?

Svar: Vänsterpartiet anser att strandskyddet är mycket viktigt att bevara. Dels är det en fråga om sociala och demokratiska värden där alla människor oavsett ålder, kön och ekonomiska resurser ska få tillgång till attraktiva rekreationsområden, dels för att ge förutsättningar att behålla biologisk mångfald. I och med att vi i kommunen har varit bra på att bevara våra strandskyddade områden är det färre fastigheter som riskerar att påverkas negativt av förhöjda havsnivåer. Att i detta läge lätta på strandskyddsbestämmelserna kan få stora ekonomiska och biologiska konsekvenser för kommande generationer.

Strandskydd vid sötvatten är mer komplicerat eftersom det också kan handla om en viktig resurs i vår dricksvattensinfrastruktur. Vänsterpartiet anser därför inte att ett generellt strandskydd på 300 meter vid sötvattenförekomster är lika

entydigt positivt för dessa miljöer. Det är viktigare att marker med sötvatten skyddas efter sina förutsättningar genom till exempel naturreservat eller i vissa fall vattenskyddsområden istället för genom ett generellt strandskydd.

4. Framtida energiförsörjning i kommunen?

a) *Hur kan enligt er åsikt kommunen energieffektivisera dels kommunala verksamheter och fastigheter, dels privata fastigheter?*

Svar: Energieffektivisering är nog så viktigt. Moderna vitvaror och teknisk styrning för att jämna ut konsumtionen kan ge en del. En aspekt som vi sällan talar om är vår mobilanvändning. En sökning med den marknadsledande sökmotorn drar ohemult mycket energi, för att inte tala om sociala plattformar och AI. Den elkonsumtionen syns inte på våra privata elräkningar och kan därför vara svår att motivera att vi ska spara på. Men sett ur ett nationellt elförbrukningsperspektiv är det ite en oviktig faktor.

Framförallt vill Vänsterpartiet satsa på egen produktion av el. Redan idag är Öland en el-exportör. Om vi hade möjlighet att lagra den förnyelsebara el som produceras på ön skulle vi kunna bli mer eller mindre självförsörjande. Genom att arbeta för att göra oss mer självförsörjande skulle vi kunna ha större möjlighet att utveckla våra kommuner på det sätt vi tycker är lämpligt och inte på det sätt stora nätbolag har planerat sitt elnät. Kanske skulle vi kunna införa Ölandspriser på el.

I perspektivet av en mer osäker omvärld, där vårt beroende av fosila bränslen gör oss sårbara, kan Öland som lokal producent av el, biogas och livsmedel bli en viktig aktör i att bygga upp och upprätthålla våra reserver.

b) *Tycker ni att kommunen ska eller inte ska ha en kommunal energirådgivare?*

Motivera ert svar!

Svar: Vänsterpartiet tycker det är självklart att kommunen ska ha en energirådgivare. Ju mer vi elektrifierar samhället desto mer beroende blir vi av ett robust elnät som klarar stora förändringar i produktion och konsumtion. Om vi kan hjälpas åt att minska elanvändningen gynnar det alla och där fyller en energirådgivare en viktig roll för att den enskilde ska få hjälp att fatta kloka beslut. Kloka beslut kan, åtminstone för de mer välbemedlade, handla mindre om den egna plånboken och mer om vilken värld vi vill ha om 50-100 år.

c) *Hur ställer ni er till utbyggnad av vindkraft och solkraft på Öland och i närliggande vatten?*

Motivera ert svar!

Svar: Vänsterpartiet anser att förnyelsebar energi är det enda svaret på frågan hur vi ska kunna producera mer el. Det är självklart att vi behöver bygga vind- och solkraft på ett klokt sätt, men framförallt behöver vi ställa krav på dem som bygger att också presentera lösningar för lagring av el för att säkra tillgången när produktionen varierar.

Vänsterpartiet vill också påminna om att biogas är ett mycket bra alternativ till vindkraft och solkraft och vi ser mycket positivt att biogas används till allt från el- och värmeproduktion på den egna gården till större anläggningar för framställning av fordonsgas.

5. Fossilfrihet

Vi vet alla att klimathoten är stora och ger allt tydligare effekter. Vi behöver alla bidra till att minska uppkomsten av dess orsaker, främst genom en kraftigt minskad användning av fossil energi.

Vilka åtgärder kommer ditt parti att föreslå för att under kommande mandatperiod minska användningen av fossila bränslen i kommunen (både inom och utom den offentliga sektorn)?

Svar: Redan idag har stor del av kommunens verksamheter ställt om till en fordonspark som framförallt drivs på fossilbränslefria drivmedel och cyklar används naturligt som ett transportmedel i verksamheterna. Vänsterpartiet kommer arbeta för att kommunen ska försätta vara ett gott föredöme i denna fråga.

Det arbete som med fördel kan utvecklas inom kommunen är infrastrukturen för fossilfria alternativ i form av till exempel tankställen för fordonsgas och möjligheter att ladda elfordon. Med en bättre utbyggd infrastruktur för fossilfritt bränsle skulle vi kunna marknadsföra kommunen som den del av det gröna Öland.

Vänsterpartiet ser hur de gröna näringarna kan bidra för att göra stor skillnad. Förutom sitt bidrag till att bevara den biologiska mångfalden genom att våra öppna marker fortsatt hävdas, så finns en stort mängd biomassa inom dessa näringar. Biomassa som med fördel kan omvandlas till biogödsel, fordonsgas, el och värme. Förutom att det leder till fossilfrihet leder det också till minskad övergödning av Östersjön och till minskade koldioxidutsläpp. Med gårdsförsäljning bidrar också de gröna näringarna tillsammans med närbutiker till att minska antalet kilometer vi behöver köra.

Vänsterpartiet föreslår förkortad arbetstid. Genom att arbeta färre dagar och genom en mer positiv syn på distansarbetet kan antalet pendlade kilometer hållas nere.

6. Övergödning

Sedan många decennier är övergödning ett stort problem och idag kanske ännu större, med många orsaker.

Vilka orsaker ser ni som största problemet?

Om ni ser detta som bekymmersamt - Vilka åtgärder kommer ni i så fall att driva för att under kommande mandatperiod minska övergödningen av vatten, särskilt gällande Östersjön?

Svar: Vänsterpartiet har uppfattat att det största problemet till övergödning är att näringsrikt vatten rinner av ön rakt ut i Östersjön i och med den omfattande utdikningen. Ett aktivt arbete för att dämna utdikningen och hålla kvar vatten på ön bidrar till att minska övergödningen av Östersjön samtidigt som den kan gynna grundvattenbildning och biologiska mångfald.

7. Vattnet på Öland

Efter många decenniers olyckliga åtgärder har Öland berövats merparten av sina (yt)vattenförekomster, så att nederbörden förloras ut i havet.

Ölands Naturskyddsförening anser att mängden vatten i landskapet behöver öka kraftigt, för att gynna biologisk mångfald, fiskförekomst, grund-/dricksvatten, lokalklimat, lantbrukets behov m.m.

Vilka åtgärder/beslut vill ni i ert parti medverka till för att hålla kvar vattnet?

Svar: Mängden vatten i landskapet ökar framförallt genom att dämna utdikning av historiska våtmarker men också genom att vi inte slösar på vårt grundvatten. Vänsterpartiet anser att detta är en av vårt samhälles nyckelfrågor. Utan vatten har vi ingenting. Kommunen arbetar för att kunna hålla kvar mer vatten i landskapet men Vänsterpartiet anser att mer resurser behövs för att kunna åstadkomma mer inom detta viktiga område. Dels behövs ett mer intensivt arbete i kommunal regi, dels behövs informationsinsatser till allmänheten och kanske framförallt till de gröna näringarna. Kommunen behöver inte bara en energirådgivare utan också en vattenrådgivare. Alla kan bidra genom att spara och ta tillvara på det vatten som finns och faller på Öland.

Det finns många goda exempel på samarbete med framförallt förskola och skola som på ett lekfullt och lärorikt sätt kan skapa en bättre förståelse för vikten av att spara och ta tillvara på vatten hos kommande generationer. Vänsterpartiet anser att dessa samarbeten ska omfatta alla barn inom kommunens skolor och förskolor.

8. Kommunal styrning, via avgiftsdifferentiering, av kostnader för t. ex. vatten

Hushållens kostnader beror till relativt stor del på konsumtion av resurser som el och vatten samt avfallshantering. Åtminstone de senare styrs helt respektive delvis av kommunens beslut och taxor.

Ölands Naturskyddsförening anser att dessa taxor borde ha en betydligt större tyngdpunkt på den verkliga konsumtionen, mindre på fasta kostnader (även om detta kommer att kräva lagändring).

Vad anser ni i ert parti och varför?

Svar: Vänsterpartiet anser att fördelningen mellan fasta avgifter och rörliga avgifter borde utformas så att sparsamhet lönar sig. I dagsläget består avgifter för avfall och vatten helt eller till betydande del av fasta avgifter. VA-taxan reglerar ett förhållandevis billigt kubikmeterpris för dricksvatten. Vänsterpartiet anser att taxorna generellt är för höga och är i för liten grad utformade för att främja återhållsamhet.

9. Betyg på Mörbylångas miljöarbete

Tidningen Aktuell Hållbarhet menar att Mörbylånga kommun i jämförelse med alla Sveriges 290 kommuner ligger på plats 32 när det gäller vilken som är miljöbästa kommun ([Sveriges Miljöbästa kommun 2025 - Aktuell Hållbarhet Kommunrankning](#)).

Är ni i ert parti nöjda med den placeringen?

Om inte – vad tycker ni att ert parti ska satsa särskilt på för att förbättra rangordningen?

Svar: Det är ingen dålig placering, men det är klart vi kan bli bättre. Det som är lite tråkigt med liknande undersökningar och utmärkelser är de snarar fokuserar på strategier och styrdokument än på faktiska handlingar. Vänsterpartiet tycker att det är bättre att kommunen aktivt arbetar för att främja biologisk mångfald, minska energikonsumtionen, verka för mer vatten i landskapet och för giftfria miljöer än att vi arbetar med att få fram rätt styrdokument för att hamna högt i en ranking. Kommunen kan i och för sig arbeta än mer aktivt med dessa frågor.

10. Övergripande fråga

Hur villiga är ni i ert kommunala parti att (i kommunens politiska process) kämpa för att era natur- och miljövårdande svar ovan realiseras i praktiken?

Kan ni till exempel tänka er att gå emot "partilinjen" i rikspartiet eller agera mer kraftfullt lokalt för att minska utsläppet av koldioxid och andra växthusgaser.....

eller vara beredda att vägra samarbeta med ett parti, som varken har särskilt bra eller höga ambitioner att arbeta för en bättre miljö?

Beskriv era ambitioner!

Svar: Miljön och klimatet är del av skälet att Vänsterpartiet vill vara med och styra kommunen och vi kommer självklart bara samregera med partier som är ambitiösa inom miljö- och klimatpolitik.

Vi i Vänsterpartiet i Mörbylånga ser inga problem med att behöva gå emot partilinjen eftersom våra linjer nationellt och lokalt ligger mycket nära varandra.

Våra ambitioner anser vi ha beskrivit i ovanstående frågor.